

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
1.Mf.31.196/2024/4.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a felperesi képviselő ügyvéd (cím7) által képviselt **Felperes1** (cím6) **I. rendű** és **Felperes2** (cím6) **II. rendű felpereseknek** a alperesi képviselő kamarai jogtanácsos által képviselt **Alperes1**. (Cím1) **alperes** ellen sérelemdíj iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 21.M.70.068/2024/11. számú ítélete ellen az alperes által 13. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A 120.000 (százhuszezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Ítéleti tényállás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. rendű felperes édesapja 2014. december 1. napjától állt az alperes alkalmazásában közalkalmazotti jogviszonyban. 2017. január 13. napján munkavégzés közben baleset érte, amelyben koponya agysérülést szenvedett. Az alperes a balesetet munkabalesetnek minősítette. A Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.108/2023/10. számú ítéletével az alperes felelősségét a balesetben 85%-os mértékben megállapította. A határozat indokolása szerint az I. rendű felperes édesapjánál a munkabaleset folytán sükettség, sérüléses eredetű epilepszia betegség, személyiségkárosodás, kezdődő szellemi hanyatlás, bizonytalan járás és organikus pszichoszindróma alakult ki. A balesettel összefüggésben 2018. szeptember 1. napjától nála 53% neurológiai és 15% pszichiátriai részeskárosodást állapítottak meg azzal, hogy állapotában javulás nem várható, rosszabbodás nem zárható ki. Sérülése és az annak következtében kialakult egészségromlása miatt jelentős mértékű életmódváltásra kényszerült, önálló életvitelt hosszabb ideig egyáltalán

nem tudott folytatni, a külvilággal történő kapcsolattartása is nagy mértékben elnehezült, nála depresszióhoz közeli állapot volt megállapítható.

[2] Az I. rendű felperes édesapja a balesetet követően kórházba került, ahol az I. rendű felperes naponta látogatta. A kórházból az I. rendű felperes édesapját 2017. február 1. napján bocsátották el, de akkor a beteg még képtelen volt önmaga ellátására, ezért az I. rendű felperes őt egyszobás lakásába magához vette és saját háztartásában ápolta, gondozta. A beteg állapota miatt állandó felügyeletet igényelt, segítségre szorult a mosdóhasználatban, öltöztetésben, fürdetni, etetni kellett, hosszú ideig az ágyából sem tudott egyedül kikelni. Mivel az I. rendű felperesnek így gyakorlatilag az egész napja édesapja gondozásával telt, csak nagyon keveset tudott foglalkozni a gyermekével, aki ekkor még csak másfél éves volt.

[3] Az édesapja balesete előtt az I. rendű felperes hétköznapi napközben gyermekével foglalkozott, játszott vele, sétáltak, programokra vitte őt. Az estéket a párjával hármasban töltötték, időről-időre társaságba jártak, hétvégenként kirándultak hármasban vagy rokonokkal, barátokkal. A baleset bekövetkezése után a család korábbi élete teljesen megváltozott, ettől kezdve mindnyájuk életét a sérült ellátásával felmerült feladatok határozták meg.

[4] Amíg a beteg kórházban volt, az I. rendű felperesnek minden nap be kellett hozzá mennie, hogy a kórházi gondozást, ellátást legjobb tudása szerint kiegészítse. Mivel szoptatós gyermekét hosszabb időre nem hagyhatta rá senkire, autóval őt is a kórházhoz magával vitte, ahol a gyermekre a kocsiban a nagymamája vagy más rokona vigyázott, amíg édesanyja a beteg nagypapájánál volt.

[5] Amikor az I. rendű felperes édesapja a kórházból kikerült és lányához költözött, a család élete még jobban megváltozott. Ettől kezdve az I. rendű felperesnek a magatehetetlen édesapja teljes ellátását meg kellett oldania, ami felborította a család megszokott életritmusát. A családot hajnalban már a beteg édesapja ébresztette, reggel, délben, este őt is etetni, esténként őt is fürdetni kellett, napközben pedig ellátni mellette az egyéb ápolási, gondozási teendőket. Ez nagyon sok időt vett igénybe, így az I. rendű felperesnek nem maradt ideje arra, hogy gyermekével foglalkozzon, játsszon vele, olvasson neki. Mivel pedig a beteget nem lehetett felügyelet nélkül egyedül hagyni, a gyermekével korábban tett séták is abbamaradtak, programokra ezt követően már nem tudott vele elmenni. Az I. rendű felperes édesapját gyakran kellett orvosi ellátásra is vinni, amíg az I. rendű felperes a beteggel gyakran három-négy órát töltött az orvosi rendelőkben és várószobákban, addig a II. rendű felperes a rendelő előtt az autóban volt kénytelen várakozni valamelyik rokona felügyelete mellett.

[6] Az I. rendű felperest teendői ellátásában élettársa, a vele egy udvarban lakó édesanyja és közelben lakó nagynénje segítette, azonban élettársa napközben nem volt otthon, édesanyja egészségi állapota nem tette lehetővé, hogy akár a beteget, akár a gyermeket

hosszabb időre egyedül ráhagyja, nagynénje pedig csak ritkábban volt ott, hogy segíteni tudjon.

[7] A beteg állandó jelenléte az egyszobás lakásban megzavarta a család megszokott életrendjét is. A II. rendű felperes nem tudott zavartalanul sem pihenni, sem játszani, és eltűntek az életéből azok az időszakok is, amikor szülei teljes figyelmét egyedül ő élvezhette, megszűnt számára az a lehetőség is, ami korábban mindennapos volt, hogy nagyapja játsszon vele, olvasson neki, elvigye őt egy-egy sétára. Az I. rendű felperes magánélete pedig gyakorlatilag teljesen megszűnt, semmilyen lehetősége nem maradt arra, hogy párjával kettesben lehessen, vagy vele bármilyen programon vegyen részt. Ez kapcsolatukat olyan mértékben megviselte, hogy az helyrehozhatatlanul megromlott, az I. rendű felperes élettársa a családtól el is költözött.

[8] Az I. rendű felperes édesapja pár hónap elteltével már olyan állapotba került, hogy egyedül az ágyból fel tudott kelni, az elé tett ételt meg tudta egyedül enni és mosdót is tudott egyedül használni, azonban még ezután is folyamatos felügyeletet igényelt szédülése, izmai gyengesége miatt. 2018. elején került olyan állapotba, hogy az I. rendű felperes visszaköltöztethette őt korábbi otthonába, de ettől kezdve minden nap több órát is nála kellett töltenie. A mai napig segítenie kell az édesapjának a nagyobb bevásárlásokban, alkalmanként a főzésben, a lakása, kertje rendben tartásában. A beteg az orvosi ellátásokra továbbra sem tud egyedül elmenni, egyedül egyáltalán nem tud közlekedni, ebben a mai napig az I. rendű felperesnek kell őt segítenie. Mivel az I. rendű felperes édesapjánál a baleset következtében epilepszia alakult ki, a roham bármikor rátörhet, az I. rendű felperesnek folyamatos készenlétben kell állnia, hogy ha szükség van rá, édesapjánál azonnal ott tudjon lenni. Ilyen körülmények mellett az I. rendű felperes a gyermeke három éves kora betöltését követően sem tudott munkát vállalni, kereső tevékenységet azóta sem tud folytatni. Az epilepsziás rohamok jelentkezését követően az I. rendű felperes édesapja állapota átmenetileg minden esetben oly mértékben visszaesett, hogy az I. rendű felperesnek őt újra a saját lakásában kellett ápolnia, gondoznia. Ezekben az időszakokban a beteg újra teljes 24 órás felügyeletet igényelt, ezért az I. rendű felperesnek minden más családi és egyéb kötelezettségét félre kellett tennie.

[9] Az I. rendű felperes édesapja állapotában javulás a jövőben sem várható. Élete végéig lánya gondoskodására fog szorulni, mivel állapota az egyszerűbb önellátó tevékenységeken kívül egyéb aktivitást számára nem tesz lehetővé. Ellátásáról az I. rendű felperesnek napi szinten gondoskodnia kell, és olyan szintű felügyeletet kell mellette gyakorolnia, ami lehetővé teszi, hogy késedelem nélkül észrevegye, ha az édesapja rosszul lesz vagy epilepsziás rohamot kap, hogy még időben gondoskodhasson az orvosi ellátásáról. A balesetben elszenvedett agykárosodása miatt az I. rendű felperes édesapja nem csak fizikai jellegű egészséggromlást szenvedett el, szellemi képességei is nagymértékben leépültek. Így balesetét követően sem lányával, sem felnővekvő unokájával nem tud már élő szellemi kapcsolatot kialakítani.

Kereset és ellenkérelem

[10] A felperesek végső keresetükben kérték az alperes kötelezését az I. rendű felperes részére 1.000.000.- forint, a II. rendű felperes részére 500.000.- forint sérelemdíj és kamatai megfizetésére.

[11] Hivatkozásképpen előadták, hogy a baleset következtében a család élete teljesen megváltozott. A munkahelyi balesetet megelőzően az I. rendű felperes édesapja teljesen önálló életet élt, gyakran meglátogatta a felpereseket, játszott az unokájával, mesét olvasott neki, a családi ebédeket is együtt tartották. Az édesapja és az egész család között a kapcsolat szoros és szeretetteljes volt. Az I. rendű felperes a kisgyermekes családok normális életét élte, napközben a gyermekével foglalkozott, délutánonként és hétvégén pedig gyakran társaságba vagy kirándulni, utazni jártak, családi ebédeket tartottak. A balesetet követően az I. rendű felperes édesapja önmagát ellátni képtelenné vált, az I. rendű felperes folyamatos gondoskodását igényelte. A korábbi közös örömteli tevékenységek elmaradtak, szellemi állapota miatt még értelmes beszélgetést sem lehet vele folytatni. Az I. rendű felperesnek a korábbi életét teljesen félre téve kell gondoskodni a sérült édesapjáról, melynek következtében a kezdeti időszakban sokkal kevesebbet tudott törődni kisgyermekével, mint arra szükség lett volna, magára pedig egyáltalán nem maradt ideje, a párjával a kapcsolata megromlott, gyermekének apja elköltözött tőlük. Édesapja mindennapos közelségét, gondoskodását is nélkülözni kénytelen a II. rendű felperes, aki a nagyapját vesztette el, akivel korábban szoros, szeretetteljes kapcsolata volt.

[12] Az I. rendű felperes élete hosszú ideig csak abból állt, hogy sérült édesapját ápolta, gondozta, orvosi vizsgálatokra, kezelésekre hordta, mely időszak lelkiileg nagyon megviselte. Ehhez hozzájárult az is, hogy mind másfél éves gyermeke, mind magatehetetlen édesapja ellátása az egész lényét, odafigyelését kívánta és ennek a kettős elvárásnak lehetetlen volt eleget tennie. A kezdeti egy éves időszakot követően az édesapja már nem lakott velük együtt, de ellátásáról nagy részben azóta is neki kellett gondoskodnia, ráadásul a beteg állapota számtalanszor visszaesett, amikor megint hónapokra magához kellett vennie. Az I. rendű felperes ezt követően sem tudott kereső foglalkozást vállalni.

[13] Az I. r. felperesnek sérült a lelki egészséghez fűződő joga, a zavartalan magánélethez fűződő joga, az egészséges családban éléshez fűződő joga, a társadalomban való aktív részvételhez fűződő joga, valamint a szabadidő zavartalan eltöltéséhez fűződő joga. A II. rendű felperes lelki egészséghez fűződő joga és egészséges családban éléshez való joga sérült, mivel a szülei párkapcsolatának a rájuk háruló nehézségek miatti megromlása folytán elvesztette a lehetőségét arra is, hogy vér szerinti édesapja nevelhesse őt teljes családban.

[14] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Hivatkozásképpen előadta, hogy a felperesek keresetlevele hiányos, egyébiránt pedig az általuk előadottak nem alapozzák meg a sérelemdíj iránti igényüket. Nem vitatta, hogy a felperesek életében a balesetet követően bizonyos változások álltak be, azonban ezek a változások nem szolgálhatnak alapul sérelemdíj megállapítására, az I. rendű felperest édesapja

vonatkozásában tartási kötelezettség is terheli. A felperesek még csak tényelőadást sem tettek arra nézve, hogy milyen lelki jellegű egészségromlás érte volna őket a történetek következtében. Az I. rendű felperes hivatkozása a magánélethez való személyiségi joga megsértése terén sem elég konkrét. A felperesek életkörülményei a balesetet követően szükségképpen átalakultak, ez azonban nem sértette a teljes, egészséges családban éléshez való jogukat, mivel annak alapja az a családi köteléken alapuló szoros érzelmi, bizalmi kapcsolat, ami egy adott család tagjai között fennáll és amire pontosan az egymás támogatása, segítése, az egymásnak nyújtott érzelmi biztonság a jellemző, amelynek sérülését a felperesek konkrétan meg sem jelölték. Az I. rendű felperes által hivatkozott társadalomban való aktív részvételi jog, továbbá a szabadidő zavartalan eltöltéséhez való jog eleve értelmezhetetlen hivatkozás, melynek jogalapja is kérdéses.

Az elsőfokú bíróság döntése

[15] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetnek helyt adva kötelezte az alperest az I. rendű felperes részére 1.000.000.- forint sérelemdíj és kamatai, a II. rendű felperes részére 500.000.- forint sérelemdíj és kamatai megfizetésére.

[16] A határozat indokolása szerint a felperesek egyrészt okirattal, az I. rendű felperes édesapja kártérítési perében született iratok tartalmával, másrészt tanúkkal támasztották alá arra vonatkozó állításaikat, hogy az I. rendű felperes édesapja a munkahelyi balesetét követően milyen állapotba került és ennek következtében a felperesek életkörülményei valóban gyökeresen megváltoztak. Az I. rendű felperes édesanyja és nagynénje tanúként valamennyi felperesi állítást megerősítette arra nézve, hogy a sérült kórházi tartózkodás alatt, majd saját háztartásban történő gondozása idején, végül hazaköltözése után milyen feladatokkal, nehézségekkel kellett a felpereseknek szembe néznie, mindez milyen módon korlátozta a korábbi megszokott életvitelüket. Igazolt, hogy mindezek a körülmények igen súlyos sérelmet okoztak mindkét felperes részére. A munkahelyi balesetben súlyosan sérült beteg hozzátartozó egész napos ápolása alapjaiban változtatta meg a felperesek családi életének korábban kialakult és megelégedésükre szolgáló rendjét. Ezek pedig nem következtek volna be, ha az I. rendű felperes édesapja nem szenved az alperesnél végzett munkájával összefüggésben súlyos balesetet. Kétségtelen tény, hogy az I. rendű felperesnek akkor is ápolnia kellett volna az édesapját, ha valamilyen munkaviszonytól független okból szenvedett egészségkárosodást, azonban a perbeli esetben az ő egészségromlását a munkahelyi baleset okozta és nem más körülmény.

[17] Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) második fejezete a személyiségi jogokat nem kimerítő, csak példálózó módon sorolja fel. A bírói gyakorlat szerint személyiségi jogként értékelhetők olyan körülmények is, amelyek kifejezetten a jogszabályban nem kerültek felsorolásra. Az elsőfokú bíróság szerint a felperesek által bizonyított körülmények ténylegesen akadályozták a felpereseket személyiségük zavartalan kiteljesedésében, ezért ezek megállapítható személyiségi jogi sérelemként jelentek meg. Az édesapja ápolása miatt súlyosan korlátozódott az I. rendű felperes lehetősége arra, hogy az idejét saját prioritásai

mentén ossza be a korábban megszokott módon és mértékben, azt gyermekével, párjával, vagy bármely más által választott személlyel töltsse. Ezzel megvalósultak az I. rendű felperes által hivatkozott személyiségi jogi sérelmek, úgy is mint a magánéletének, ezen belül a szabadideje zavartalan eltöltéséhez fűződő jogának a sérelme, a zavartalan családi élethez fűződő jogának sérelme, továbbá a kapcsolattartás szabadságához való jogának sérelme, ideértve a társadalmi életben való aktív részvételhez való jogának sérelmét is. Ezek a korlátozások súlyosságukat tekintve az I. rendű felperes sérelemdíj igényét anélkül is megalapozzák, hogy az I. rendű felperes lelki egészségének sérelme a pszichés betegségnek egy olyan szintjét elérte volna, amit akár már orvosilag is dokumentálni lehetne. Megjegyezte, hogy a veszteség, ami az I. rendű felperest édesapja testi és szellemi egészségének elvesztésével érte, a szembesülés egy szeretett személy szenvedésével és drasztikus állapotrosszabbodásával, lelkileg mindenki számára megterhelő, ahogy az is, ha ezen személy ápolása miatt gyermeke, illetve párja felé fennálló kötelességeinek hosszú távon nem tud eleget tenni.

[18] A II. rendű felperes részéről az elsőfokú bíróság súlyos jogsérelemnek értékelte, hogy a baleset következtében elvesztette a lehetőségét arra, hogy egy vele valós érzelmi és szellemi kapcsolatot kialakító nagypapa mellett nőhessen fel. Súlyos jogsérelem volt számára az is, hogy első éveiben, egy mind az egészséges személyiség, mind a helyes kötődés kialakulása szempontjából nagyon fontos időszakban nem kaphatta meg édesanyjától azt a mértékű figyelmet és gondoskodást, amit egyébként - ha a baleset nem következik be - megkapott volna. Mindemellett a baleset okozta körülmények vezettek szülei kapcsolatának megromlásához, édesapja elköltözéséhez is. Mindezen körülmények a II. rendű felperesnek mind a teljes és zavartalan családi élethez fűződő jogát, mind a lelki egészség kialakulásához szükséges környezethez fűződő jogát oly mértékben sértették, ami megteremtette az általa előterjesztett sérelemdíj iránti igény jogalapját.

[19] Az elsőfokú bíróság szerint az összecszerűség is megalapozott volt, a felperesek által elszenvedett jogsértések összetettségét és súlyát figyelembe véve a kereseti kérelem mértéktartónak mondható.

Fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[20] Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását új eljárásra és új határozat meghozatalára, másodlagosan kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását, harmadlagosan pedig az ítélet oly módon történő megváltoztatását kérte, hogy az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegét 0 forintra mérsékelje, mivel az okozott jogsérelem nem éri el a sérelemdíj megállapításához szükséges mértéket.

[21] Hivatkozásképpen előadta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete megsértette a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 170. § (2)

bekezdésének b), c) d,) pontjait, a Pp. 176. § (2) bekezdés e) pontjában, a Pp. 279. § (1) bekezdésében, valamint a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésében foglaltakat, melyek az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak olyan mértékű megsértését eredményezték, amely az ügy érdemi eldöntésére kihatott és annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges. E körben előadta, hogy a felperesek keresetlevele olyan hiányosságban szenvedett, amely alapján az érdemi elbírálásra alkalmatlan volt, az nem felelt meg a Pp. 170. § (2) bekezdésében foglaltaknak. A keresetlevél egyik felperes esetében sem jelölte meg konkrétan, hogy az alperes által sérelmezett magatartás mely, a Ptk. 2:43. §-ában nevesített személyiségi jogát sértette meg. A felperesek nem vezették le jogi érvelésükben az érvényesíteni kívánt jog, a tényállás és a kereseti kérelem közötti összefüggést. Az elsőfokú bíróság így megsértette a Pp. 176. § (2) bekezdésében foglaltakat, mert nem hívta fel a felperest a kötelező tartalmi elemek pótlására, és anélkül bírálta el a felperesek keresetlevelét, valamint anélkül állapította meg a felperesek vonatkozásában a Ptk. 2:43. § a) pontjában meghatározott egészség sérelméhez fűződő személyiségi jogsértést, valamint a b) pontban meghatározott magánélethez fűződő személyiségi jog megsértését, hogy a felperes keresetében ennek jogalapját pontos jogszabályi hivatkozással megjelölte volna.

[22] Ezen túl a tényállás iratellenes, hiányos, az elsőfokú bíróság az ítéleti bizonyossághoz szükséges tényeket nem tárta fel kellő mértékben, továbbá az ítélet indokolása nem tartalmazza teljeskörűen a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása nem kellőképpen kimunkált, nem tartalmazza az alperesi magatartás és a személyiségi jogsértés között fennálló okozati összefüggés, valamint az egyes személyiségi jogsértéseket megalapozó körülmények részletes feltárását, továbbá a bíróság által megállapított sérelemdíj mértéke körében mérlegelt körülményeket, így az jogszabálysértő. Az ítélet hiányosságai meghatározzák a bizonyítás eredményének mérlegelését is. Az elsőfokú bíróság ítéletében legfőképpen az I. rendű felperes nyilatkozatára alapított sokszor szubjektív értékítélettel, nézőponttal vegyített tényállást állapított meg, mely több ponton iratellenes. Az I. rendű felperes párkapcsolata tekintetében pusztán az I. rendű felperes tett tényállítást arra vonatkozóan, hogy párkapcsolata helyrehozhatatlan megromlásának oka az édesapját ért baleset következménye. A felperes édesanyja tanúként ezt nem erősítette meg, úgy nyilatkozott: "Ezt ők maguk tudják, hogy közöttük mi történt, ezt végül is csak ők ketten tudják. Én azt láttam kívülről, hogy a lányom volt párja szereti az apósát, ezzel nem volt gond, hogy ne szerette volna". Az I. rendű felperes nagynénje sem tett olyan konkrét kijelentést, mely szerint az I. rendű felperes párkapcsolata az I. rendű felperes édesapját ért baleset következtében romlott meg. Így az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített tényállás e tekintetben nem bizonyított, iratellenes.

[23] Ugyancsak nem bizonyított, hogy az I. rendű felperes az édesapja folyamatos ápolása miatt nem tud munkát vállalni. A meghallgatott két tanú e körben nyilatkozatot nem tett, a peres eljárásban annak bizonyítása, hogy az I. rendű felperes keres-e, keresett-e munkát, azt valóban nem kap és ennek oka az édesapjával történt baleset, nem történt meg. E körben a személyiségi jog megsértésének feltételeként vizsgálendő jogsértést megelőző és azt követő időszak közötti különbség sem került feltárára.

[24] Ezen túlmenően az anyagi pervezetés is hiányos volt, mert az elsőfokú bíróságnak fel kellett volna ismernie azt a tényt, hogy a jogvita eldöntéséhez szükséges

tényállást a rendelkezésre álló és általa mérlegelt bizonyítékokból az ítéleti bizonyosság szintjén megállapítani nem lehet, ezért fel kellett volna hívnia a feleket a további tényállítások és bizonyítás szükségességére, s amennyiben a tanúbizonyítás nem vezet eredményre, akkor hivatalból más bizonyítási mód igénybevételével kellett volna a további bizonyítást elrendelnie.

[25] Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság megsértette az indokolási kötelezettséget. Az ítélet indokolása nem tartalmazza a bizonyítékok elsőfokú bíróság általi értékelését, bizonyító erejük mérlegelését, a bizonyítékok összességében történő értékelését, melyek hiányában a megállapításoknak nem ismert a bizonyított tényeken nyugvó alapja. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása nem tartalmazza a bíróság által megállapított tényeket, csupán a jogi indokolást is tartalmazó részben általánosságban visszatérően utal egy-egy a felperesi előadást erősítő tanúvallomásra. Így az ítéletből nem állapítható meg, hogy a döntés meghozatalakor a bíróság milyen tényeket és körülményeket fogadott el valósnak és miért, mérlegelése során mely bizonyítékokat és tényeket tekintett irányadónak. Az alperesi álláspont szerint sem volt vitás jelen perben az I. rendű felperes édesapjának állapota. Azonban a korábbi peres iratanyagból mint okirati bizonyítékból az I. és a II. rendű felperest ért személyiségi jogsértés megítélése szempontjából releváns körülményekre nem vonható le következtetés. Az elsőfokú bíróság ezen hivatkozott okirati bizonyíték mellett egyéb érdekelt¹ és egyéb érdekelt² tanúk vallomására alapította ítéletét, azonban indokolásából a tanúvallomások bíróság általi értékelése, bizonyító erejük mérlegelése, a bizonyítékok összességében történő értékelése nem ismerhető meg.

[26] Előadta, hogy a per folyamán az alperesi vitatás végig arra irányult, hogy nem indulhat meg a peres eljárás egy olyan keresetlevél alapján, amelyet az egyes, nem nevesített személyiségi jogok tekintetében pár soros, általános, bármely konkrétumot, joggyakorlatot vagy bírósági határozatot felhívó részletes indokolás mellőzésével terjesztettek elő. Az elsőfokú bíróság ítéletéből az egyes személyiségi jogok tartalma nem állapítható meg. Az elsőfokú bíróság ítéletében kimondta, hogy az alperes megsértette az I. rendű felperes magánéletének, ezen belül a szabadidő zavartalan eltöltéséhez fűződő jogát, a zavartalan családi élethez fűződő jogát, továbbá a kapcsolattartás szabadságához való jogát, ideértve a társadalmi életben való aktív részvételhez való jogának sérelmét is. Ugyan egzakt módon nincs kimondva, de az ítéletből arra lehet következtetni, hogy az elsőfokú bíróság megállapította az I. rendű felperes lelki egészséghez fűződő személyiségi jogának sérelmét is, a II. rendű felperes tekintetében pedig az ítélet kimondta, hogy az alperes megsértette a teljes és zavartalan családi élethez fűződő, valamint a lelki egészséghez fűződő személyiségi jogát. Az ítélet sem az I. rendű, sem a II. rendű felperes tekintetében nem választja szét és nem indokolja egyesével az egyes személyiségi jogsértések tartalmát, jelentését. Indokolásában nem fejti ki, hogy az adott személyiségi jogsértés miként értelmezhető, azok vizsgálata körében mely körülmények bírnak jelentőséggel, milyen szempontokat vett figyelembe. A felperesek keresetének jogalapjául megjelölt, nem nevesített személyiségi jogokat formáló, azokat tartalommal megtöltő bírói gyakorlatra nem hivatkozik.

[27] Az ítélet megváltoztatása körében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság ítélete sérti a Ptk. 2:42. § (1) bekezdésében, 2:43. § a) és b) pontjában foglaltakat, 2:52. §-ában, valamint a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.)

166. § (1) bekezdésében, 171. § (1) bekezdésében, továbbá az Mt. 177. § alapján alkalmazandó Ptk. 6:518-534. §-ában foglaltakat, különös tekintettel a Ptk. 6:519. §-ában foglalt rendelkezésre. E körben utalt arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.018/2023/10. számú ítéletében 15-85%-os kármegosztást alkalmazott. Vizsgálni kell ezért, hogy a személyiségi jogsértések közvetlen okozati összefüggésben állnak-e az alperesi magatartással és azt is, hogy a személyiségi jogsértés alkalmas-e arra, hogy a sérelemdíj megfizetése iránti igényt megalapozza. Mindezek attól függetlenül vizsgálandók, hogy az alperes objektív kártérítési felelősséggel tartozik. Az elsőfokú bíróság ítéletét a felperes nyilatkozataira, valamint a felperes édesanyjának és édesanyja testvérének vallomásaira alapította. A felperesek részletes tényelődást nem tartalmazó, általánosságban megfogalmazott rövid keresetlevele, továbbá a két nyilvánvalóan elfogult tanú nyilatkozata a személyiségi jogsértések körében előadott állítások bizonyítására nem alkalmasak.

[28] A lelki egészséghez való jog sérelme körében a felperes általános, minden konkrétumot nélkülöző nyilatkozatot tett arra vonatkozóan, hogy az édesapjával történtek az életét nagyon megnehezítették, azokat rosszul viselte. A felperes saját elmondása alapján orvosi segítséget nem vett igénybe, bármiféle esetlegesen fennálló pszichés probléma fennálltáról vagy a pszichés leterheltség, stressz okán jelentkező testi tünet meglétéről sem számolt be. A felperes keresetlevelében az egészségi állapotában változást, romlást még csak nem is valószínűsített, ez még tényállás szintjén sem jelent meg. Így nem bizonyította azt, hogy a fennálló életkörülményekből adódó általános nehézségeken túl a lelki egészsége oly mértékben sérült volna, amely megalapozza a személyiségi jogsértést. E körben az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást nem is folytatta le, így sérelemdíj megállapításának sincs helye.

[29] A zavartalan magánélethez való jog körében az I. rendű felperes azt adta elő, hogy jelentősen zavarta a családjuk magánélethez való jogát, hogy édesapját kénytelen volt a kis lakásukban magukhoz venni. A nappaliban aludt és el kellett viselniük az epilepsziával járó rohamait és elesett állapotát, amelyet természetes módon szívesen csináltak, de zavarta az életüket, a családi együttlétüket. Ez a nyilatkozat önmagában nem alkalmas arra, hogy az általa hivatkozott körülményeket az eljáró bíróság az ítéleti bizonyosság szintjén megállapítsa és ezt megalapozó jogilag releváns körülmények sem kerültek feltárára. Okszerűtlen továbbá az a megállapítás, hogy az I. rendű felperes édesapjának jelenléte zavarta volna a felperes magánéletét. A családban való együttlét nem minősülhet magánéletet zavaró körülménnynek még akkor sem, ha fokozott gondoskodást kell tanúsítani családtagjai iránt. Az eljáró bíróságnak e körben értékelnie kellett volna azt a körülményt is, hogy mennyi ideig tartott a fokozott gondoskodást igénylő családi együttlét, tekintettel arra, hogy az I. rendű felperes édesapja egy idő után elköltözött az I. rendű felperestől.

[30] Az egészséges családban éléshez való jog sérelme körében a személyiségi jog alapja a családi kötelékeken alapuló szoros, érzelmi bizalmi kapcsolat, amely egy adott család tagjai között fennáll, amelyre jellemző egymás támogatása, segítése, a lelki kötődés és a családi kötelékek által nyújtott érzelmi biztonság. A Kúria a Pfv.III.21.414/2019/4. számú határozatában elvi éllel rögzítette, hogy a család egységét, az összetartozást, a korábban kialakult szoros kötődést a családtag állapotának romlása nem bontja meg. A perben felperes az édesapjával való kapcsolata mélységének intenzitásának megítéléséhez szükséges tényeket

nem tárta fel kellőképpen. Ezen személyiségi jogsértés vizsgálata körében is kiemelt jelentőséggel bír az I. rendű felperes édesapját ért balesetet megelőző, valamint az azt követő állapot feltárása. E tekintetben ugyanis annak van jelentősége, hogy a felperesek bizonyítsák, hogy a balesetet követően a család funkciója megváltozott. Az I. rendű felperes azonban a peres eljárásban a balesetet megelőző időszak tekintetében a releváns körülményeket nem tárta fel kellőképpen, nem bizonyította a szoros, egymást segítő, támogató családi kapcsolatokat fennállását sem.

[31] Az I. rendű felperes a társadalomban való aktív részvételi jogának, valamint a szabadidő zavartalan eltöltéséhez fűződő személyiségi jogainak megsértése körében rövid jogi indokolás nélküli, konkrétumokat mellőző általánosságban tett nyilatkozata nem alkalmas arra, hogy az általa hivatkozott körülményeket az eljáró bíróság az ítéleti bizonyosság szintjén megállapítsa. Az I. rendű felperes a perben nem bizonyította, hogy az édesapját ért balesetet megelőzően a szabadidejét mivel töltötte, milyen gyakorisággal járt el otthonról, milyen programokon vett részt, baráti, családi kapcsolatai hogyan alakultak. Így az okozatosság nem állapítható meg. Értékelnie kellett volna az eljáró bíróságnak a gyermek születéséből, valamint életkorából adódó természetes élethelyzet változást is, hiszen ez nyilvánvalóan nem áll okozati összefüggésben az I. rendű felperes édesapját ért balesettel. A szabadidő megváltozása vonatkozásában sem tett a felperes részletes tényállítást a változás tekintetében, egyébiránt azok mind szubjektív szempontokat felölelő általános állítások. A személyiségi jogsérelem megállapításához összetett, minden tényre, körülményre kiterjedő bizonyításra van szükség, melyek nem valósultak meg. Ítéleti bizonyossággal nem állapítható meg, hogy az I. rendű felperes nem tudott a fentebb hivatkozott jogaival élni és ez a jogsérelem közvetlen okozati összefüggésben állt azzal, hogy édesapját kellett ápolnia az alperesi munkahelyi baleset folytán.

[32] A II. rendű felperes tekintetében az egészséghez való személyiségi jog megsértése abban az esetben állapítható meg, amennyiben az adott magatartás folytán valamilyen egészségromlás következik be. Az egészséges családban éléshez való jog sérelme körében pedig a személyiségi jog alapja a családi kötelekeken alapuló szoros, érzelmi, bizalmi kapcsolat, amely egy adott család tagjai között fennáll, amelyre jellemző egymás támogatása, segítése, a lelki kötődés és a családi kötelekek által nyújtott érzelmi biztonság. Az I. rendű felperes nyilatkozata alapján édesapja gondozása mellett gyermekével nem tudott annyi időt tölteni, mint amennyit szeretett volna, a gyermek napirendje felborult, továbbá az I. rendű felperes édesapja nem tudott már foglalkozni unokájával, a nagyszülői szerepet nem tudta betölteni az életében. A II. rendű felperes nagyapja balesetének bekövetkeztekor másfél éves volt, az I. rendű felperes édesanyja tanúvallomása során úgy nyilatkozott, hogy „A gyerek pedig gyakorlatilag azt, hogy a nagyapjával mi történt, másfél évesen még nem igazán tudta felfogni”. Az I. r. felperes által előadott körülmények a II. rendű felperes tekintetében mind szubjektív szempontokat felölelő általános állítások, a személyiségi jogsérelem megállapításához összetett, minden tényre, körülményre kiterjedő bizonyításra van szükség. Egy másfél éves gyermek korából adódóan nyilvánvalóan nincsen azon a fejlettségi, értelmi, érzelmi szinten, hogy egyrészt felfogja azt a balesetet, ami a nagyapjával történt, másrészt a balesetet megelőző időszakban nagyapjával – különös tekintettel arra, hogy nem egy háztartásban éltek, a nagyapja nem látta el a közvetlen felügyeletét, gondozását – nyilvánvalóan nem tudott olyan mélységű kapcsolatot kialakítani, amelynek aztán későbbi változása a személyisége fejlődésére formálólág hatni tudott. Egy másfél éves növekedésben

lévő kisgyermek esetében alperesi álláspont szerint egyébként sem lehet azt konkrétan meghatározni, hogy a gyermek miért sír, mitől nyugös és arra vonatkozóan sem lehet konkrét tényállítást tenni, hogy a gyermek kifejezetten attól volt nyugös, hogy édesanyja nem tud vele elég időt tölteni. A felperes az ezt megalapozó jogilag releváns körülményeket nem tárta fel, nem bizonyította, az ítéleti megállapítás feltételezésen alapul. A felperesek az őket terhelő bizonyítás ellenére nem tudták igazolni a személyiségi jogsérelem tényleges megvalósulását, továbbá a személyiségi jogsérelem esetleges megvalósulása esetére azt, hogy a hivatkozott személyiségi jogsértések az alperes magatartásával közvetlen okozati összefüggésben állnak.

[33] A sérelemdíj mérséklése körében hivatkozott az Új Polgári Törvénykönyv Tanácsadó Testületének véleményére és a Kúria BH2016.241. számú döntésére, mely szerint elutasíthatja a bíróság a sérelemdíj iránti keresetet, ha a sérelmet szenvedett felet nem érte olyan nem vagyoni sérelem, amely sérelemdíj megítélésére adna alapot.

[34] A felperesek – felhívás ellenére – fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[35] A fellebbezés – az alábbiak szerint – megalapozatlan.

[36] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, az alapján a tényállást nagyjából helyesen állapította meg és az érdemi döntése is megfelel a jogszabályoknak, ezért azt a másodfokú bíróság a jogi indokolás megváltoztatásával és kiegészítésével a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[37] Megalapozatlan az alperes fellebbezése a hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezési kérelem tekintetében. Helyesen hivatkozott arra az alperes fellebbezésében, hogy a felperes keresetlevele szükséztű volt a személyiségi jogi sérelem és annak jogi érvelése körében, továbbá a felperes még a perfelvételi szakban is többször megváltoztatta a személyiségi jogi sérelemre történő hivatkozását. A felperesek eredeti – hiánypótlott – keresetlevelükben a családi funkciók megváltozása folytán a családban élés jogára, az egészséges élethez fűződő személyiségi jogra és a magánélet sérelmére hivatkoztak. A II. rendű felperes esetében az eredeti keresetben még az elmaradó nagyszülői gondoskodást jelölték meg, mint olyan, ami a családban éléshez való jogot sértette volna, továbbá tömören előadták a mindennapi életük megváltozását is. Az is egyértelműen megállapítható, hogy a felperes a magánélet sérelme körében a család nyugalmanak elvesztését, a korábbi szabadidős lehetőségek elvesztését jelölte meg, mint értékelhető tényállítást. A 21.M.70.068/2024/5. számú perfelvételi tárgyaláson a felperesi képviselő kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a felperesek egészsége nem sérült a balesettel összefüggésben, a felperesek valójában a zavartalan magánülethez fűződő joguk sérelme mellett az egészséges családban való élethez

fűződő személyiségi joguk sérelme miatt kéri a sérelemdíjat. E körben az alperes valóban végig kifogásolta, hogy a felpereseknek részletes tényelőadást kellene tennie. Ezt követően még a perfelvételi szakban a 2024. március 7-i beadványban a felperesek bejelentették, hogy lelki egészségük is sérült, az I. rendű felperes arra hivatkozott, hogy az életkörülményei oly mértékben megváltoztak, hogy annak elviselése a lelki egészségét kikezdte és az édesapja magatehetetlen látványa nagyon megrendíti. A zavartalan magánélethez való jog körében arra hivatkozott, hogy kénytelen volt a kis lakásban magához venni édesapját, hogy őt el tudja látni és ez jelentősen zavarta a család magánélethez való jogát, a családi együttléteket. Hivatkozott továbbá az egészséges családban éléshez való jogára, a társadalomban való aktív részvételi joga körében pedig arra, hogy emiatt elvesztette korábbi aktív baráti, társasági életét, valamint a szabadidő zavartalan eltöltéséhez való jogára a tekintetben, hogy a balesetet követően már nem rendelkezett szabadidővel. A II. rendű felperes esetében a lelki egészséghez való jog sérelmére hivatkozott azzal, hogy a gyermekekre is hatással volt, hogy kénytelen elviselni és megbarátkozni egy beteg, magatehetetlen, mesélni, játszani nem tudó nagyszülővel, amivel kapcsolatban előadta, hogy nem okoz ez természetesen súlyos egészségsérülést, azonban a lelkivilágát hátrányosan érinti, valamint az egészséges családban élés jogának sérelmére hivatkozott és arra, hogy a II. rendű felperes nagypapája súlyosan beteg lett, ez sérti a II. rendű felperes azon jogát, hogy egészséges családban tudjon élni és felnőni.

[38] A felperesek a perfelvételi szakban bírói felhívásra 2024. március 7-i beadványukban nyilatkoztak e tényekre és körülményekre, úgy kellett tekinteni, hogy ennél több tényállítást és jogi indokolást nem kívánnak előadni a személyiségi jogsérelem körében.

[39] A Pp. 170. § (2) bekezdése alapján a keresetlevél érdemi részében fel kell tüntetni a bíróság ítéleti rendelkezésére irányuló határozott kereseti kérelmet, az érvényesíteni kívánt jogot a jogalap megjelölése útján, az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tényeket, az ezek közötti összefüggés levezetésére vonatkozó jogi érvelést, a tényállításokat alátámasztó és rendelkezésre álló bizonyítékokat, bizonyítási indítványokat. A keresetlevél – egyéb visszautasítási okok hiányában – perfelvételre alkalmas akkor, ha beazonosíthatóan tartalmazza a törvényben előírt kötelező tartalmi elemeket, bár nem a törvényi rendelkezések szerinti szerkezeti egységben vagy sorrendben (BDT2019. 4085.). Az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tények köre ügynként változó, a konkrét jogtól, kereseti kérelemtől függ, hogy milyen tényeket és milyen terjedelemben kell a felperesnek a keresetlevélben előadnia (releváns tények) (BDT2019.4108.). Az érvényesíteni kívánt jog megjelölése a keresetlevélben nemcsak a jog alapjául szolgáló konkrét jogszabályhely megjelölésével, hanem a jogszabályi rendelkezés tartalmának egyértelműen azonosítható módon való leírásával is megtörténhet (BH2020. 273.).

[40] A bírói gyakorlat szerint személyiségi jogi perben a keresetlevél megfelel a bíróság ítéleti rendelkezésére irányuló határozott kereseti kérelem, a jogalap megjelölése útján az érvényesíteni kívánt jog, valamint az érvényesíteni kívánt jog és a kereseti kérelmet megalapozó tények előadása törvényes követelményének, ha a keresetlevél tényállítás része tartalmazza, hogy a felperes miben látja a személyiségi jogi jogsértést megvalósító magatartást (tevékenységet, közlést), azaz a felperes leírja, hogy az alperes mely és mikor tanúsított magatartása miatt kér személyiségi jogi jogvédelmet, majd a petitumban a

törvényben írtak szerinti tartalommal rögzíti, hogy a sérelmesnek tartott magatartás miatt milyen személyiségvédelmi szankció(k) alkalmazását kéri. Ha személyiségi jogi perben a keresetlevél tényállítása, jogállítása és petituma közötti logikai és jogi kapcsolat fennáll, úgy a jogi érvelés hiánya önmagában nem vezethet a keresetlevél visszautasításához - az pusztán azt eredményezheti, hogy a felperes megfosztja magát attól, hogy az általa fennállónak vélt összefüggéseket, értelmezési irányokat a bíróság megismerje (BDT2019. 4109.).

[41] Alaptalanul hivatkozott az alperes fellebbezésében a keresetlevél hiányosságaira, mint olyanra, mint amely alapján az érdemi elbírálásra alkalmatlan volt, és az ügy érdemére is kiható lényeges eljárási jogszabálysértést jelentett volna. A kötelező tartalmi elemek a hiánypótoló keresetlevélben röviden, tömören szerepeltek, önmagában a jogszabályhely pontos megjelölésének elmaradása nem visszautasítási ok, mivel a jogállítás történhet a jog alapjául szolgáló azon jogszabályi rendelkezési tartalomnak az egyértelműen azonosítható megnevezésével („jog neve” vagy másképpen „jogcím”), ami az érvényesített alanyi jogot adja. A Pp. 176. § (6) bekezdésének rendelkezése szerint a keresetlevél perfelvételre való alkalmassága szempontjából nem vizsgálható a keresetlevél érdemi részében előadott azon kérelem, állítás, illetve érvelés, amelynek értékelése az ügy érdemére tartozik, valamint az sem, hogy a felperes által megjelölt bizonyítékok, bizonyítási indítványok alkalmasak-e, illetve elegendőek-e a keresetlevélben foglaltak alátámasztására. Minden további vizsgálat a perfelvételre vagy az anyagi pervezetésre tartozik. Az ügylegitimáció kérdésében, amely szerint a bíróságnak állást kell foglalnia arról, hogy a felperest megilleti-e az anyagi jogi igényérvényesítés joga az alperessel szemben, a bíróságnak érdemi határozatában kell döntenie (BDT2024. 4819.). Egyúttal megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a felperes keresete a perfelvételi szakban további pontosításra és tisztázásra került.

[42] Megalapozatlanul hivatkozott az alperes fellebbezésében az anyagi pervezetés elmaradására, illetőleg hivatalbóli bizonyításra. A Pp. 237. § szerinti anyagi pervezetésnek nem az a célja, hogy ha nem elegendő a bizonyítás az ítéleti bizonyosság megállapításához, akkor erről tájékoztassa a feleket. A bizonyítás eredményének mérlegelése, annak a tényállás megállapításához szükséges elégségessége vagy elégtelensége, és annak jogkövetkezményei levonása a bizonyítási érdek alapján nem az anyagi pervezetés körébe tartozó kérdés. Az anyagi pervezetés alkalmazási feltételeinek hiányában a bíróság nem avatkozhat bele a peranyag szolgáltatásába, mert a tárgyalási elv alapján a perben jelentős tények állítása és az alátámasztásukra szolgál a bizonyítékok rendelkezésre bocsátása a feleket terheli (BH2024.184, Kúria Pfv.20.807/2023/5.). Hivatalbóli bizonyításnak a jogszabályok alapján nincs helye, legfeljebb rendkívül szűk körben, ha azt törvény megengedi [Pp. 276.§ (2) bek.], jelen perben azonban erre nincs mód.

[43] Tévesen és iratellenesen hivatkozott az alperes a fellebbezésében az indokolási kötelezettség megsértésére, az elsőfokú bíróság a Pp. 346. § szerinti indokolási és jogi indokolási kötelezettségének teljes mértékben eleget tett. A peres eljárások tekintetében a bíróság indokolási kötelezettségére nézve számos alkotmánybírói határozat állást foglalt már arról, hogy mikor sérül a fél joga, a határozat teljességének és indokolásának követelményén keresztül végső soron a tisztességes eljárás elve, amelyet esetről esetre kell megítélni. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az indokolási kötelezettség alkotmányos

követelménye azt a minimális elvárást fogalmazza meg a bírói döntésekkel szemben, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és annak értékeléséről a határozatában számot adjon. Az indokolt hatósági döntéshez való jog ugyanakkor nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné [7/2013. (III. 1.) AB határozat]. Valamely tény- vagy jogkérdésben elfoglalt eltérő álláspont nem azonosítható az indokolási kötelezettség hibájával, végső soron elmulasztásával (Kúria Gfv. 30.109/2021/13.).

[44] A Pp. 346. § (5) bekezdése szerint az ítélet jogi indokolása tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróságok a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte. E rendelkezés értelmében az indokolási kötelezettség arra terjed ki, hogy a bíróság meghatározza az alkalmazandó jogot, azt értelmezze és azt az adott ügyre rávetítse. Az indokolásnak csak azt a jogi okfejtést kell tartalmaznia, amelyik választ ad a felek felvetéseire, vagyis, amely a rendelkező részben foglalt döntéshez vezetett. Ez a jelen esetben az ügy érdemét illetően teljes körűen és rendkívül részletesen megtörtént.

[45] Részben alapos azonban az alperes fellebbezése a Pp. 279. § (1) bekezdése és a bizonyítékok nem megfelelő értékelése körében. Helytálló az az alperesi hivatkozás, hogy az elsőfokú bíróság részben a felperes szubjektív tényelőadása alapján állapította meg a tényeket és a másodfokú bíróság szerint a jogi értékelés sem volt megfelelő.

[46] Helytálló az az alperesi hivatkozás, hogy nem bizonyította az egészséghez fűződő személyiségi jogi sérelem a II. r. felperes vonatkozásában, önmagában a csecsemőkorú gyermek lelki sérülését a perben előadott és tanúk által igazolt körülmények nem támasztják alá. Az I. rendű felperes édesanyja is igazolta tanúvallomásában, hogy a II. rendű felperesről e megváltozott élethelyzetben is megpróbáltak a lehető legjobban gondoskodni. A mindössze másfél éves II. rendű felperes mindennapi élete ekkor még kialakulóban volt, annak állandóságáról és a kialakult helyzethez képesti változásáról nem lehet szó.

[47] A másodfokú bíróság szerint a magánélethez való jog sérelme sem állapítható meg arra hivatkozással, hogy az I. rendű felperesnek gondoskodnia kellett beteg édesapjáról, akit magához is vett. A társadalmi életben való aktív részvételt és a szabadidő megválasztásának jogát, mint személyiségi jogot a Ptk. sem tartalmazza és a bírói gyakorlat sem munkálta ki, az ezzel összefüggő, igazoltan megváltozott életkörülményeket az egyéb személyiségi jogi sérelmek körében, a jogsértés következményeként kellett értékelni.

[48] Helytálló az az alperesi hivatkozás is, hogy a felperes munkavégzési és elhelyezkedési lehetőségeire vonatkozó tényállítás és az alperesi balesettel való okozati összefüggés nem volt bizonyított, különösen az időmúlásra és a sérült édesapa különélésére is tekintettel, miként az sem, hogy az I. rendű felperes párkapcsolata édesapja ápolása miatt romlott meg. Az I. rendű felperes édesanyja tanúvallomásában nem tudta megerősíteni az I. rendű felperes azon állítását, hogy az édesapja ápolása, gondozása miatt romlott volna meg az I. rendű felperes párkapcsolata. A tanú úgy nyilatkozott, hogy „ezt ők maguk tudják, hogy közöttük mi történt, ezt végül is csak ők ketten tudják. Én azt láttam kívülről, hogy a lányom volt párja szereti az apósát, ezzel nem volt a gond, hogy ne szeretete volna.” egyéb érdekelt tanúvallomásából sem állapítható meg a kapcsolat megromlásának indoka, csak annak ténye. A tanú úgy nyilatkozott „Mivel én esténként nem voltam ott, ezért arra nem láttam rá, hogy ők egymás között hogy tudják ezeket a dolgokat megbeszélni vagy esténként közöttük mi zajlik”.

[49] Nem volt vitatott a perben az I. rendű felperes édesapjának az alperesnél bekövetkezett munkabaleset miatti súlyos egészségséreleme, amelynek következtében a peres eljárás során az I. rendű felperes édesapja gondnokság alá is került és igazolt az, hogy súlyos személyiségzavart és agykárosodást szenvedett.

[50] A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy a bíróság a felek jogi érveléséhez nincs kötve, az érvényesített jogon, a kereseti kérelmen és az ellenkérelmen belül a fél jogi érvelésétől eltérő indokok mentén is határozhat (BH2024. 184.).

[51] Nem nevesített személyiségi jognak minősül a teljes és egészséges családban éléshez fűződő személyiségi jog, amely magában hordozza a családtagokkal fenntartott kapcsolathoz fűződő személyiségi jogot. A bírói gyakorlat szerint a hozzátartozó elvesztéséből, súlyos egészségsérelméből eredő nem vagyoni kárigény/sérelemdíj alapja a családban való éléshez való jog sérelme abban az esetben lehet, ha a károsult igazolta, hogy a káreseményt megelőzően hozzátartozójával a teljes családban éléshez való személyiségi jog által védett szoros, egymást támogató, egymást segítő családi kapcsolat állt fenn; önmagában az együttélés ilyen igényt nem alapoz meg (BH2020.10, Kúria Pfv.20.606/2018/4.). Jelen esetben nem a családi élethez való jog elvesztése, hanem az egészséges családi élethez való jog sérelme volt az érvényesített jog.

[52] A bírói gyakorlat elfogadja a családban éléshez való jogot. Magyarország Alaptörvénye szerint a család az együttélés legfontosabb keretei közé tartozik, a családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony (L) cikk (1) bekezdés, XV. cikk, VI. cikk (1) bekezdés). A család intézménye alkotmányos védelem alatt áll, ebből az alkotmányos alapjogból a családban éléshez való alanyi jogosultság személyhez fűződő joga vezethető le. Amennyiben valamely családtag halála vagy súlyos egészségséreleme következik be, a család addigi egysége felbomlik, az egyes családtagoknak szükségszerűen át kell venniük a kieső családtag feladatait, amely értelemszerűen az életvitel bizonyos fokú elnehezedéséhez vezethet. Amennyiben egy család megfelelően működik, akkor az abból történő kiesésnek szükségképpen hátrányos következményeinek kell lenniük. A bírói

gyakorlat az egészséges családban élés jogát a fogyatékossgal született gyermek szüleit ért immateriális sérelem, míg – a káresemény előtti állapothoz történő viszonyítás céljából használatos – teljes családban élés jogát a káresemény következtében megszűnő családi szerep, illetve családi funkció kompenzálhatósága végett dolgozta ki. Magától értetődő, hogy a családi- és magánéletnek szerves része a közeli hozzátartozókkal személyes kapcsolatok megtartása, fejlesztése. A teljes családban éléshez való jog alapja az a családi köteléken alapuló, szoros érzelmi, bizalmi kapcsolat, amely egy adott család tagjai között fennáll, amelyre jellemző egymás támogatása, segítése, a lelki kötődés és a családi kötelékek által nyújtott érzelmi biztonság. Mindezek adott esetben nem csak együtt élő családtagok esetén valósulhatnak meg, ilyen kötelék esetenként fennmaradhat külön élő szülő és nagykorú gyermeke között is. A bizonyításnak arra kell irányulnia, hogy milyen szoros volt a felek közötti családi kötelék ez alatt azt értve, hogy a családtagok segítették-e támogatták-e egymást (BH2020. 10.). Ha a kár okozásakor még nem létező hozzátartozói kapcsolatokról van szó, akkor a kár okozása fogalmilag kizárt.

[53] Az alperes fellebbezésében megalapozatlanul hivatkozott a meghallgatott tanúk elfogultságára. Erre utaló tény, körülményt az alperes fellebbezésében nem jelölt meg, önmagában a hozzátartozói kapcsolat elfogultságot nem alapoz meg, egyébiránt a hozzátartozók azok, akik a személyiségi jogi perben a család megváltozott funkcióiról tényleges és közvetlen észlelés alapján tanúvallomást tudnak tenni. A tanúvallomások elfogultságára utaló adat nem merült fel, egyébiránt a tanúvallomások objektívek voltak és több vonatkozásában a felperesi tényállításokat nem támasztották alá. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen alapította a tanúvallomásokra ítéletét.

[54] Az I. rendű felperes és édesapja között élő és erős kötődés, kapcsolat állt fenn, a család nyugodt kiegyensúlyozott életet élt. A tanúk vallomásukban alátámasztották azt, hogy az I. rendű felperesnek szoros, mindennapos, támogató kapcsolata volt az édesapjával, aki a II. rendű felperessel is sokat foglalkozott, a nagypapai teendőket ellátta a gyermek mellett, játszott vele, mesélt neki, csináltak közös programokat. Az I. rendű felperes édesanyja úgy nyilatkozott, hogy az I. rendű felperes nagyon gyakran találkozott a volt férjével, hétvégeként is látogatták.

[55] A másodfokú bíróság szerint a tanúvallomásokból egyértelműen megállapítható, hogy a felperes minden nap látogatta édesapját a kórházban, ezt követően hosszabb időre magához vette, majd miután mint egy év elteltével visszaköltöztette a saját lakásába, ezt követően is többször magához kellett vennie rosszullétei miatt, valamint ezután is folyamatosan, napi rendszerességgel látogatta és gondoskodott róla.

[56] A tanúvallomások alátámasztották, hogy az I. rendű felperes élete teljesen felborult, amikor az édesapját magához vette: nyugodtan nem tudott foglalkozni a kisgyermekkel, egyszerre kellett gondoskodnia súlyosan sérült édesapjáról és teljesen rászoruló kisgyermekéről is, akit ekkor még szoptatott. A tanúvallomások igazolták, hogy mindez nagyon nehéz időszak volt és hogy az elköltözést követően is az I. rendű felperes minden nap látogatja beteg édesapját, aki folyamatos felügyeletre szorul, a bevásárlást,

takarítást, mosást, minden házimunkát az I. rendű felperesnek kell csinálnia. Ugyanakkor a sérültnek az unokájával – szellemi képességei drasztikus romlása okán - értelmes párbeszéd már nem tudott kialakulni.

[57] Az I. rendű felperes a munkahelyi balesetből származó személyiségkárosodása, kezdődő szellemi hanyatlása, sérüléssel eredetű epilepszia betegsége, süketsége és organikus pszichoszindrómája miatt önálló életvitelt egyáltalán nem tud folytatni, teljes mértékben az I. rendű felperes gondoskodására szorul és a külvilággal, továbbá a családdal történő kapcsolattartása is nagymértékben elnehezült jelentős mértékű testi és szellemi egészségkárosodása okán.

[58] Mindez igazolja, hogy a felperesek családi élete teljesen megváltozott. A baleset előtt az I. rendű felperes édesapaként és nagyszülőként szeretetteljes gondoskodást, odafigyelést, támogatást és segítséget nyújtott a felpereseknek, melyet a balesetet követően nem tud biztosítani, sőt, arra maga szorul rá nagymértékben. Az I. rendű felperes élethelyzete nyilvánvalóan és jelentős mértékben súlyosbodott a baleset követő időszakban, életminősége a kapcsolat megszakadása miatt keletkező hiányok és a sérülttel kapcsolatos számottevő többletfeladatok miatt köztudomásúan romlott egy olyan időszakban, amikor kisgyermek gondozása és nevelése miatt is állandó nehézségekkel kellett szembenéznie, egyúttal hirtelen és jelentős mértékben megsérült édesapjáról kellett gondoskodnia.

[59] Az I. rendű felperes édesanyja valóban nyilatkozott, hogy a II. rendű felperes gyakorlatilag azt, hogy a nagypapájával mi történt, másfél évesen még nem igazán tudta felfogni, ez azonban a tanú véleményének tekinthető. A másodfokú bíróság szerint a II. felperes kisgyermekként a saját életkorának megfelelően, de észlelte a korábbi és a nagypapája sérülését követő későbbi élethelyzet megváltozását, azt, hogy a nagypapája vele nem tud foglalkozni, nem játszik vele, nem tud vele kapcsolatot létesíteni, a korábbi szeretetteljes gondoskodást és figyelmet a kiszolgáltatottság váltotta fel a sérült részéről. Mindez alapvetően megváltoztatta a ketten között fennálló kapcsolatot és szellemi, érzelmi köteléket is. A nagyszülő-unoka viszony a családi relációban nagyon fontos kapcsolat és kötődés, jelen esetben ez a baleset miatt nem annak természetes rendje szerint alakul, a korábbi érzelmi biztonságot nyújtó egymáshoz kapcsolódás és egymásra hangolódás, közös játék és programok elvesztek. Mindezek alapján mindkét felperes vonatkozásában megállapítható a családi élethez való jog sérelme.

[60] A bírói gyakorlat köztudomású tényként a körülményektől függően elismeri a szeretett személy elvesztése, súlyos sérülése miatti pszichés károsodást és a bizonyítás elmaradásának csak a kár összecszerűsége szempontjából van jelentősége. Egy biztonságot és támaszt nyújtó családban a szeretett személlyel történt káresemény a család életében krízist okoz. A hozzátartozó betegsége, egészségi állapota miatti megrázkódtatás a hozzátartozók pszichéjében fejt ki azt a hatást, amellyel végső soron meg kell küzdenie és a feszültség (stressz) kényszerű leküzdésére fordított, emiatt másra nem használható energia valósítja meg azt a sérelemből fakadó eszmei hátrányt, amelynek ellensúlyozására a sérelemdíj szolgál, hiszen jogsértés hiányában a sérelmet szenvedett személy a sérelem súlyától függően

mozgósított energiáit értelemszerűen a korábban kialakított életének további szabad kibontakozására fordíthatta volna. Mindezek alapján köztudomású ténynek lehet elfogadni az I. rendű felperesnek az édesapa hirtelen bekövetkező, súlyos sérülése miatti megváltozott élethelyzetét és az ezzel járó lelki és fizikai megterhelést, figyelemmel arra az igazolt tényre, hogy az I. rendű felperes ápolta, gondozta testileg és szellemileg súlyosan sérült édesapját saját lakásában, miközben egyúttal a másfél éves gyermekéről is gondoskodott. Így igazolt a lelki egészséghez való jog sérelme is, mert megállapítható a családi élethez való jog sérelmén túlmutató pszichés hátrány (Kúria Pfv. 20.982/2018/6., BH2020. 68.).

[61] A sérelemdíj összege – az ár és értékviszonyokra is tekintettel – helyesen került megállapításra, az I. rendű felperesnél a két személyiségi jogi sérelem együttes hatásait és jogkövetkezményeit kellett mérlegelni a Ptk. 2:52.§ (3) bekezdésében foglaltak figyelembevételével, így a jogsértés súlya, a felróhatóság mértéke, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatása mellett. E körben lehetett figyelembe venni a jelentős mértékben beszűkült, korlátozottá vált életlehetőségeit, valamint különös erőfeszítéseit. A II. rendű felperesnél egy személyiségi jogi sérelem került megállapításra, de az jelentős, egész életére kiható. Az összecszerűség körében kellett értékelni azt is, hogy a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletében 85-15%-os kármegosztást alkalmazott az I. rendű felperes édesapjának balesete folytán, megállapítva azt, hogy a sérült munkavállaló vétkesen közrehatott a baleset bekövetkezésében azzal, hogy nem használta a munkavédelmi sisakot. A bírói gyakorlat szerint a hozzátartozó kárigényének elbírálásánál értékelni kell az elhalt károsult közreható magatartását (BH2012. 151.), sérelemdíj esetében azonban ez csak az összeg meghatározásánál vehető figyelembe, mivel a sérelemdíj mértékének megállapítása során kármegosztásnak nincs helye (BH2021. 49.). A másodfokú bíróság szerint a marasztalás ennek is megfelelően került meghatározásra.

[62] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

Záró rész

[63] A felperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő, perköltséget nem számítottak fel, így a másodfokú bíróság a másodfokú perköltség tárgyában történő határozathozatalt a Pp. 82.§ (3) bekezdése alapján mellőzte.

[64] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5.§ (1) bekezdés c) pontja alapján személyes illetékmentes, ezért a tárgyi költségfeljegyzési jogos perben le nem rótt illetéket a Pp. 95.§ (1) bekezdése alapján a Magyar Állam viseli. A fellebbezési illeték összege az Itv. 46.§ (1) bekezdésén alapul.

[65] A másodfokú bíróság a Pp. 376.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el a fellebbezést.

[66] Az ítélet ellen fellebbezést a Pp. 365.§ (2) bekezdése kizárja.

Budapest, 2024. november 5.

dr. Vajas Sándor s.k.
dr. Kovács Edit s.k.
a tanács elnöke
bíró

dr. Kulisity Mária s.k.

előadó bíró